

Årsplan 2023/2024 for KJØRNES BARNEHAGE

-TIL BESTE FOR BARNET-

Adresse: Stølagjerdet 2A, 6856 Sogndal

E-post: kjornes.barnehage@sogndal.kommune.no

Heimeside: www.kjornes-bhg.no

Opningstid: 07:15 -16:15

Bjørnehiet: 992 86 178

Maurtua: 477 16 190

Knubben: 477 13 240

Nyperusti: 969 48 824

Vetlebekken: 992 86 176

Kleivane: 992 86 175

Styrrar: 906 37 718

GJE MEG FRAMTIDSTRU VED

Å:

*SJÅ MEG

*GJERA DAGEN GOD FOR MEG

*MØTA MEG DER EG ER

*GJE MEG TRU PÅ MEG SJØLV

*VERA EIT FYRTÅRN FOR MEG

*OPNA DØRER FOR FRAMTIDA

*FYLLA LIVSSEKKEN MED GODE ERFARINGAR

KJØRNES BARNEHAGE

Kjørnes barnehage ligg på Kjørnes i Sogndal, og er eigd og driven av Sogndal kommune. Barnehagen har seks avdelingar. Det er tre småbarnsavdelingar, Kleivane, Vetlebekken og Nyperusti, og tre storbarnsavdelingar, Knubben, Maurtua og Bjørnehiet. Dei barna som er på avdelingane Maurtua og Bjørnehiet, byter på å vere to veker i ein «tradisjonell» barnehage på Skuleholten, og to veker i friluftsbarnhagen på Furehaugen. På den måten meiner me at alle får eit breiare og betre tilbod. I Kjørnes barnehage legg me vekt på eit aktivt uteliv; barna er ute kvar dag, uansett vær.

Årsplanen skal gi informasjon om barnehagen sitt innhald og aktivitetar til foreldre og andre, og samstundes vera eit forpliktande arbeidsdokument for dei tilsette. I årsplanen finn ein det som kan planleggast på førehand, som tradisjonar i samband med høgtider og planar for korleis me skal jobba med fagområda i [Rammeplanen](#). Meir detaljerte planar for kvar avdeling kjem gjennom vekeplanane som vert lagt ut i appen Visma Min Barnehage. Sjølv om me har planar for kvar veka, kan planane endrast. Me er opptekne av at barna skal medverka; gjennom ønskjer, interesser og behov er dei med å forma sin eigen kvardag.

SAMFUNNSMANDAT OG VERDIGRUNNLAG

Barndommen har ein eigenverdi, og barnehagen skal ha ei heilskapleg tilnærming til barna si utvikling. Sanfunnsmandatet til barnehagen er, i samarbeid og forståing med heimen, å ivareta barna sitt behov for omsorg og leik og fremje læring og danning som grunnlag for ei allsidig utvikling. Leik, omsorg, læring og danning skal sjåast i samanheng. Det går fram av [barnehagelova](#) §1 at barnehagen skal byggja på grunnleggjande verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfridom, nestekjærleik, tilgiving, likeverd og solidaritet(...) (Rammeplan for barnehagen, 2017:7).

FORELDRESAMARBEID

Foreldreråd og samarbeidsutval (SU)

For å sikra samarbeidet med barnas heim, skal kvar barnehage ha eit [foreldreråd](#) og eit [samarbeidsutval](#). Foreldrerådet består av foreldra til alle barna. Foreldrerådet skal fremma foreldras fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppene skapar eit godt barnehagemiljø. Samarbeidsutvalet skal vera eit rådgivande, kontaktskapande og samordnande organ. Samarbeidsutvalet består av foreldre og tilsette i barnehagen, slik at kvar gruppe er likt representert. Barnehagens eigar kan delta etter eige ønskje, men ikkje med fleire representantar enn kvar av dei andre gruppene (Barnehagelova § 4 Foreldreråd og samarbeidsutval).

I Kjørnes barnehage har me foreldremøte i slutten av september. Kvar avdeling vel to foreldrerepresentantar, og to av dei sit i SU som leiar og nestleiar. SU har eitt møte om hausten før foreldremøte og eitt om vinteren/våren. Alle foreldre kan melde inn saker til SU-møta. Foreldrerepresentantane kan òg velje å ha FAU-møte. *Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan* (Rammeplan for barnehagen, 2017:30).

Foreldrearrangement

Me har fire sosiale treff med familiarne; FN-kafè i oktober i samband med Forut-aksjonen, grautfest i desember, påskefrukost og sommarfest. Me har òg barnehageavslutning for skulestartarane. Sommarfesten vert arrangert av FAU, men dei tilsette har ansvaret for at barnehagebarna opptre med song på starten av festen. Barnehagen organiserer òg dugnad ute i barnehagen i samarbeid med SU.

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VERKSEMD

Barnehagen er ei pedagogisk verksemd og ein lærande organisasjon. Formålet med barnehagen er å gi barn under opplæringspliktig alder gode høve til utvikling og delta i ulike aktivitetar. Lov om barnehagar styrer barnehagedrifta, medan Rammeplanen gir retningslinjer for verdigrunnlag, innhald og oppgåver i barnehagen.

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagen sitt arbeid med å planleggje, vurdere og utvikle den pedagogiske verksemda. Dokumentasjonen av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldra, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndigheit informasjon om kva barna opplever, lærer og gjer i barnehagen (...) (Rammeplan for barnehagen, 2017:39).

God planlegging er viktig for best mogleg bruk av dei menneskelege og materielle ressursane til beste for barna. Årsplanen ligg på heimesida til barnehagen og i Visma Min Barnehage, slik at de som foreldre skal få innsyn i barnehagen sine aktivitetar gjennom heile året. Årsplanen er laga utifrå [Barnehagelova](#) og [Rammeplanen](#) sine føringar, i tillegg til evaluering og refleksjon frå personalet og foreldre. For å konkretisera arbeidet på avdelingane, lagar ped. leiarane vekeplanar for sine avdelingar. Dei vert lagt ut i appen Visma Min Barnehage. Kvar avdeling har møte 2. kvar veke; då planlegg dei vegen vidare og evaluera det dei har gjort. I tillegg har personalet åtte personalmøte i året på kveldstid, og fem heile planleggingsdagar der barnehagen er stengt; **desse dagane er dette barnehageåret 3. november, 2. januar, 10. mai, 13. og 14. august.**

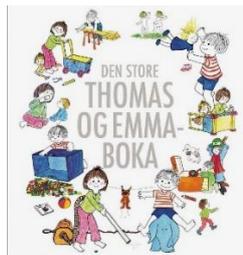
TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ

Barnehagelova §42: Barnehagen skal sørge for at barna har det trygt og godt, og alle som jobbar i barnehagen må då følgja med på at barna har det bra. Dersom ein vaksen veit om, eller trur at eit barn blir mobba, plaga, eller på andre måtar ikkje har det bra, skal hen alltid:

- Gripa inn og stoppa krenkinga med eingong.
- Sei ifrå til styrar i barnehagen.
- Samarbeida med foreldre.
- Undersøka kva som har skjedd.
- Setta inn tiltak, og laga ein plan (stafettlogg) for å sørge for at barnet får eit trygt og godt barnehagemiljø.

Som ein del av satsinga på psykiske helse og inkluderande barnehage og skule (IBOS) har Sogn regionråd utarbeida ein felles [Handlingsplan for arbeid med inkluderande barnehagemiljø utan mobbing og andre krenkingar](#). Planen brukar me som eit arbeidsverktøy i vårt arbeid med å sikra at barnehagen er ein trygg stad for alle barna, der dei opplever fellesskap og vennskap (Barnehagelova §1). Handlingsplanen tek utgangspunkt i modellen *Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage-, skulemiljø, mobbing og andre krenkingar*, som er bygd opp i tre nivå:

1. Fremje trygge og gode barnehagemiljø.
2. Førebygge mobbing og andre krenkingar.
3. Handtere mobbing og andre krenkingar.

Tre punkt som må liggje i botn når ein jobbar med ei barnegruppe er sosialkompetanse (eller leikekompetanse), språkutvikling og relasjonskompetanse. Desse punkta heng saman og påverkar kvarandre. Det er difor viktig å jobbe med alle tre områda. Barn som blir utestengt frå leik har ofte ikkje gode nok, eller manglar ein eller fleire av desse ferdigheitene.

I Kjørnes barnehage bruka me ulike pedagogiske verktøy tilpassa aldersgruppa for å arbeida med sosial kompetanse, språkutvikling og relasjonskompetanse. Småbarnsavdelingane bruka i sitt arbeid blant anna bøkene om Thomas og Emma. Knubben bruka Nelly og Hamza bøkene om følelsar, [Samlingsstund](#) på Salaby og bøkene *Kroppen vår* og *Knuts kropp*. Maurtua bruka det pedagogiske opplegget Grønne tanker - glade barn, [Grønne tanker, glade barn](#) på Salaby og boka *Alle har en bakside*. Bjørnehiet bruka Kari Lamer sitt pedagogiske opplegg *Du og jeg og Truls og Trine*, [Jeg vet](#) på Salby og boka *Jeg er meg! Min meg*.

BETRE TVERRFAGLEG INNSATS FOR BARN OG UNGE (BTI)

Betre tverrfaglig innsats, BTI-modellen, er ein samhandlingsmodell som beskriv den samanhengande innsatsen i og mellom tenester retta mot gravide, barn, unge og familiar som det er knytt ei bekymring til. BTI-modellen skal bidra til tidleg innsats, samordna tenester og foreldreinvolvering.

Foreldreinvolvering handlar om at BTI-modellen er basert på at foreldre i utgangspunktet alltid skal vera ein del av løysinga på eit problem. Det blir derfor lagt stor vekt på at dei kommunale verksemdene/tenestene skal samhandla med foreldra gjennom hjelpeprosessen, og at foreldra skal involverast på eit tidleg tidspunkt etter at uroa for barnet/ungdomen har oppstått.

BTI består av ein grunnmodell med tilhøyrande handlingsretteleiar, verktøy og kompetansen til dei tilsette. Nivåa og tenestene i grunnmodellen vert bundne saman gjennom ein samarbeidsstruktur som er basert på at ein aktør, stafethaldaren, har ansvar for å koordinera den tverrfaglege samhandlinga og dokumentera arbeidet i ein digital stafettlogg der ein beskriv mål, tiltak og ansvar. BTI-modellen skal sikra tidleg innsats, god informasjonsflyt, brukarmedverknad, dokumentasjon og samordning av tenester.

Nivå 0	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<p>Avklar undring/ bekymring (uro). Definer uroa for eit barn. Del uroa med næraste leiar, før du eventuelt deler uroa med barnet/føresette.</p>	<p>Innsats innanfor kvar enkelt teneste. Jobb saman med føresette og barn for å finna ei løysing på utfordringa for å betre barnet sin situasjon. Opprett stafettlogg</p>	<p>Tverrfagleg samarbeid mellom to tenester, føresette og barn for å løysa utfordringa.</p>	<p>Tverrfagleg samarbeid mellom fleire involverte tenester, føresette/barn for å løysa utfordringa. Sikre samordna og helsekapleg blick mellom tenester/ tiltak.</p>
<p>Steg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Definer undring/ bekymring for eit barn 2 Del undring/bekymring med kollega og leiar 3 Del undring/ bekymring med barnet/ føresette 4 Grunn til vidare oppfølging? 5 Avslutt saka	<p>Steg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 "Stafettloggmate" - oppretting av digital stafettlogg 2 Skap felles forståing og før inn avtalte mål og tiltak i stafettloggen 3 Sett i verk og gjennomfør tiltak 4 Samarbeidsmate - drøftingsdel: evaluering av tiltak 5 Samarbeidsmate - avgjerd om vegen vidare	<p>Steg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Opprett kontakt med aktuell teneste, og planlegg samarbeidsmate. 2 Samarbeidsmate- oppstart og planlegging av tiltak. Skriv inn aktuelle tiltak i stafettloggen. 3 Sett i verk tiltak 4 Samarbeidsmate- drøftingsdel: evaluering av tiltak 5 Samarbeidsmate - avgjerd om vegen vidare	<p>Steg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Opprett kontakt med aktuelle tenester, og planlegg samarbeidsmate. 2 Samarbeidsmate og planlegging av tiltak 3 Sett i verk samordna tiltak 4 Samarbeidsmate - drøftingsdel: evaluering av tiltaka 5 Samarbeidsmate - avgjerd om vidare samordna innsats

SATSNINGSOMRÅDE I KJØRNES BARNEHAGE

Trygt og godt barnehagemiljø

Frå 1.januar 2021 vart det innført eit nytt kapittel i barnehagelova som sikra barns rett til eit godt psykososialt miljø i barnehagen. Dette inneberer at barnehagane er forplikta til å skapa trygge og gode barnehagemiljø og førebygga, avdekka og handtera mobbing og krenkingar. Når barnehagebarn utsettast for mobbing og andre krenkingar, visast det først og fremst gjennom utestenging frå leik og manglande inkludering i fellesskapet (Idsøe & Roland, 2017; Lund et al., 2015).

Kjørnes barnehage er i 2022 – 2024 med i Læringsmiljøprosjektet trygt og godt barnehage- og skulemiljø, som er drive av Utdanningsdirektoratet (UDIR) og Læringsmiljøsenderert. Hovudmålet for prosjektet er å sikra trygge og gode barnehage- og skulemiljø utan misstrivsel og krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. For å kunna realisera hovudmålet er følgande delmål satt for prosjektet:

1. Myndigheit og eigar ser barnehagar og skular i ein heilheitleg samheng i sitt arbeid for eit trygt og godt læringsmiljø og prioritera tidleg innsats.

2. Eigar vidareutviklar sin kompetanse innan barnehage og skulemiljø, samt sørge for at prosjektet blir godt kjent, spreiar innhald, erfaringar og kompetanse innad i kommunen.
3. Styrar og rektor tar ansvar for å skapa trygge og gode miljø gjennom varig endring av haldningar, kultur og pedagogisk praksis i sin organisasjon.
4. Leiarar og tilsette skal vidareutvikla kompetanse i å oppretthalda og fremma eit trygt og godt miljø, samt førebygga, avdekka og handtera misstrivsel, mobbing og andre krenkingar.
5. Barn og foreldre skal involverast og vera aktive deltakarar i prosjektet.
6. PPT og andre aktørar bør involverast i arbeidet med å utvikla trygge og gode læringsmiljø.

Prosjektet er delt i 4 fasar og går over to barnehageår. I barnehageåret 2023/2024 skal me arbeida med fase 3 og 4. De finn meir informasjon her: [Informasjonshefte](#)

FASE 3: Inkludering

Kjernekomponentene i denne fasen er arbeid med fagstoff om forståelse av begrepet inkludering og oppfølging og inkludering i etterkant av barnehage- og skolemiljø saker. Oppfølging av enkeltpersoner og grupper som har vært involvert i mobbing og andre krenkelser tas opp spesifikt. Aktørene skal få bistand i å utvikle inkluderende læringsmiljø i den enkelte gruppe/klasse og i barnehagen/ skolen som helhet. Begrepet inkludering aktualiseres. Hva fremmer og hemmer inkludering i barnehagen/skolen? Barn og foreldre involveres i arbeidet.

FASE 4: Videreføring og utvikling av et profesjonsfelleskap

I den siste fasen av Læringsmiljøprosjektet er hovedmålet å sikre at ny kunnskap og ny praksis bevarer og videreutvikles i barnehagene/ skolene og kommunene. Videre er det et mål å legge strategier for hvordan nyansatte og vikarer, samt ikke-deltakende barnehager og skoler i kommunen blir tilført kompetanse. Stikkord her er sikring av rutiner for fortsatt kartlegging og overvåking av læringsmiljøet, videreutvikling av autoritativ gruppe/klasseledelse gjennom kollegaobservasjon og veiledning. Læringsmiljøprosjektet avsluttes med at det legges en plan for videre kompetanseheving i personalet for kommende barnehage-/skoleår, blant annet ved å etablere lærende møter basert på arbeid med et utvalg av relevante fagartikler.

Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage

Kjørnes barnehage er tildelt midlar frå Statsforvaltaren for å delta i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage (Rekomp). Det inneber at barnehagen, med leiinga og alle tilsette, deltek

i ein utviklingsprosess på eigen arbeidsplass. Tiltaka skal vere forankra hos pedagogisk leiar, styrar og eigar og skal bidra til ein utviklingsprosess for heile personalet i barnehagen, på tvers av kompetansenivå. Formålet med dette er å bidra til å vidareutvikle barnehagen som ein lærande organisasjon, og bidra til at alle barn får eit barnehagetilbod av høg kvalitet. Det er vårt utviklingsarbeid som me har eigarskapet til. Samstundes skal samarbeidet mellom barnehagen og høgskulen bygge på eit likeverdig partnerskap, og me skal saman drive utviklingsarbeidet framover. Me skal i 2023 – 2025 arbeida for å heva kunnskapen og kompetanse til heile personalet endå meir for å bli endå betre på å skapa eit inkluderande miljø for omsorg, leik, læring og danning for alle barna, og for å ha tilstrekkeleg med kompetanse til å kunne fanga opp og gi eit inkluderande og tilpassa pedagogisk tilbod til alle, inkludert barn med behov for særskild tilrettelegging.

OMSORG, LEIK OG LÆRING

I Kjørnes barnehage vil me:

*HA TRYGGE BARN SOM TRIVST OG UTVIKLAR SEG.

*HA KOMPETENTE TILSETTE SOM LIKAR JOBBEN SIN.

Dette gjere me gjennom:

- Å leggja til rette for at barna møter eit miljø som tek vare på den naturlege nysgjerrigheita og kreativiteten.
- Å ha eit godt språkmiljø med samtale, rolleleik, høgtlesing, synging, og synleg skriftspråk.
- Å ha eit fleirkulturelt mangfald der barna skal utvikla ein kulturell identitet gjennom estetikk, tradisjonar, song og felles opplevingar.
- Å støtte kvart barn i å utvikla ei god sjølvkjensle, få venner og utvikla kompetanse til å ta del i sosialt samspel i leik og kvardagsliv.
- Å ha eit aktivt uteliv og mykje fysisk aktivitet.
- Å leggja vekt på god og sunn mat.
- Å leggja til rette for aktivitetar og opplevingar for barna utifrå alder og utvikling slik at dei opplever meistring og progresjon.
- Å ha eit godt arbeidsmiljø med profesjonelle tilsette som er stolte av jobben sin.
- Å ha tilsette som kan samarbeida mot felles mål.
- Å ha tilsette som får bruka sitt talent og sin kompetanse.
- Å ha tilsette som møter barna med respekt og aksept.
- Å ha tilsette som reflekterer over eigne haldningar.
- Å ha tydelege og ansvarsfulle vaksne som er gode rollemodellar.

Progresjon

Progresjon i barnehagen inneber at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehageinnhaldet, og barnehagen skal leggje til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte høve til leik, aktivitetar og læring. Personalet skal utvide og byggje vidare på barnas interesser og gi barna varierte erfaringar og opplevingar. Barnehagen skal leggje til rette for

progresjon gjennom val av pedagogisk innhald, arbeidsmåtar, leiker, materiale og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringar som er tilpassa erfaringane, interessene, kunnskapane og ferdigheitene sine.

Personalet skal:

- *Oppdage, følgje opp og utvide det barna alt er opptekne av.*
- *Planleggje og leggje til rette for progresjon i barnehageinnhaldet for alle barn*
- *Bidra til at barna får meistringsopplevingar, samtidig som dei har noko å strekkje seg etter.*
- *Leggje til rette for fordjuping, attkjenning og gjentakning i innhaldet og arbeidsmåtane til barnehagen. Introdusere nye perspektiv og leggje til rette for nye opplevingar og erfaringar.*
- *Sørgje for progresjon gjennom bevisst bruk av materiale, bøker, leiker, verktøy og utstyr – og gjere desse tilgjengelege for barna.*

(KD, 2017:44)

Utetida

Utetida er ein viktig del av barnehagekvardagen, der ein skal arbeida med alle sju fagområda i [Rammeplan for barnehagen](#), både i frileik og meir organisert leik. I rammeplanen står det (KD, 2017:50):

- *Personalet skal vere aktive og nærverande, støtte og utfordre barna til variert kroppsleg leik og anerkjenne barnets meistring .*
- *Personalet skal gi barna tilgang til varierte og utfordrande rørslemiljø, sanseopplevingar og kroppsleg leik ute og inne, i og utanfor barnehageområdet.*

Dette krev tilsette som ser dei moglegheitene som er i utemiljøet, og klara å ta i bruk desse moglegheitene saman med barna. Det er store forskjellar på temperatur og vèr; me er ute i regn, snø, vind og strålande sol. Då handlar det om å finna gode måtar å nytta dei ulike årstidene og vêret på, slik at utetida blir ei positiv og spennande oppleving for både små og store. Me i Kjørnes barnehage er heldige som har stort uteområde som omfamna mykje; skog, bekk, stiar, steinar, berg, tre til å klatra i, huske, sandkassar og jord. Barna er overalt, stadig på utforsking og jakt etter nye opplevingar, og tilsette må vera med dei på utforskinga. I Kjørnes barnehage legg me vekt på tilsette si rolle når det gjeld å motivera barna i uteleik.

På Kjørnes har me òg mange fine turområde i nærmiljøet som me nyttar oss av, som Vikane, Storanaset og leikeplassar. Dette er me gode på å bruka avdelingsvis, på tvers av grupper og i små grupper. Her møter barna naturen som ein læringsarena; den er skapt og tilpassa for kvar og ein. Der finn ein utfordringar til alle, uansett kvar ein er i modningsprosessen. Me skal å leggja til rette for kroppsleg utfolding, at barna får utvikla tankeverda si, oppleve naturen i nærområdet vårt og få gode opplevingar saman.

Furehaugen og Skuleholten

I Kjørnes barnehage møter barn og foreldre ein «todelt» barnehage; “tradisjonell” barnehage og friluftsbarnhage. Maurtua og Bjørnehiet er dei to avdelingane som byter på å vera to veker inne på Skuleholten og to veker i friluftsbarnhage med base i lavvoen på Furehaugen.

På Furehaugen starta me dagen med å fyra opp i vedomnen i lavvoen og moglegheit for å eta frukosten der. Det er tilhøyrande grovgarderobe, toalett og kjøken der. Viktig at barna er godt kledd når dei kjem i lavvoen, for sjølv om me fyrer med ved er det ein uteavdeling og barna skal vera klare for uteleik. Etterkvart som det kjem fleire tilsette på jobb går avdelinga ut, og oppheld seg stort sett ute i skog og mark resten av dagen. I lavvoen har me benkar og bord som me kan nytta under måltida, men me et mykje ute rundt ein av våre eldstadar eller på tur. Bål har som regel ei magisk tiltrekkingskraft på alle; her kan me varma oss, drøyma oss vekk og la tankane vandra ved å sjå på flammen og ikkje minst lage mat. Uansett kor me er, har me som regel at når me et skal me ha det kjekt og lunt. Etter lunsj har me kviling inne i lavvoen om ikkje me er på tur.

Barna treng slitesterke kle som er gode å bevega seg i. Ullundertøy er godt å ha både haust, vinter og vår. Gode hanskar gjere det enklare i enkelte aktivitetar, som klatring, spikking, snikring, saging og forskning. Laga kolstiftar til teikning, farging av garn, mat i naturen, sortering og byggeprosjekt med naturmateriale er noko av det uteavdelinga har som pedagogisk opplegg. "Skogens blyant" nyttar barna i spikking og fjellklatring i berga. Mykje av det ein gjere inne kan ein finna rom til å gjera ute i det fri òg.

Etter 14 dagar byter avdelingane arena. Avdelinga som har vore inne på Skuleholten skal vera ute på Furehaugen og dei som har vore ute skal vera inne i ein ny 14-dagersperiode på Skuleholten. Alt av kle og utstyr til barnet blir teke med heim av foreldre på bytefredagen, og tilbake i barnehagen måndagen; anbefala å ha ein stor pose som kan romma mykje ved flytting.

På Skuleholten møter barna aktivitetar som perling, teikning, bordspel, puslespel og andre leiker enn det dei har på Furehaugen. Når dei er på Skuleholten har dei Storerommet (gymrom) to dagar i veka til leik og fysisk aktivitet der. Å få vera med på denne type barnehagekvardag gir ein kvardag med det beste frå dei begge.

Leiken

Leiken skal ha ein sentral plass i barnehagen. Leiken har ein eigenverdi og er ei viktig side ved barnekulturen. Å leika er det viktigaste barnet driv med i vaken tilstand, barnet er heilt avhengig av å kunne leika. Leik er læring, kreativitet og fantasi. I arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø er leiken eit viktig verktøy. Dei vaksne skal ha respekt for leiken og fridomen som ligg i den, og passa på:

- At det er nok plass og tid til inne- og uteleik.
- Å ha eit fysisk miljø som gir rom for spenning, utfordring og forskning.
- Å gi barna opplevingar som gir inspirasjon til leiken.
- Å ha godt og variert utstyr.
- At alle har nokon å leika med.
- Å hjelpa barn som ikkje kjem inn i leiken med andre barn.
- Å ha eit inkluderande miljø.

Barna har ein indremotivasjon for leik; dette er noko dei gjere fordi det gir glede og meining i seg sjølv. Barna leikar ikkje for å læra, men dei kan læra mykje av å leika og endå meir med tilsette som er involvert i deira leik. I leiken til barna er det difor viktig at me tilsette er med for å knyta saman leiken og læringa som skjer i leiken både inne, men og i høgste grad ute.

Ved å dela barna i små grupper i leik og aktivitet legg me tilrette for gode leike- og aktivitetstilsette:

- Skapar meir ro og konsentrasjon for barna.
- Fremjar relasjonar, og kan stimulere til vennskap mellom barna.
- Barn med lik interesse får leika eller gjere den same aktiviteten saman.
- Barna får øving på spesifikke områder som språk, motorikk, og sosiale ferdigheiter.
- Moglegheit for å løysa ei felles oppgåva ved å fordjupa seg i eit tema saman.
- Enklare for tilsette å sjå og tilrettelegga for kvart barn i gruppa.

Dei minste i barnehagen

Dagsrytmen for dei minste skal vera individuell og samstundes i faste former. Måltid, kvile, leik og vaksenstyrte aktivitetar ute og inne skal vera godt planlagd, og skapa både ro og variasjon. Rutinar er viktige, slik at barna får kjensle av kontinuitet og føreseielegheit.

Leiken er barna sin viktigaste aktivitet i vaken tilstand. Utvikling av motorikk, kognitive ferdigheiter og sosial kompetanse skjer gjennom leiken og samværet med andre barn.

I planlegginga for dei minste barna nærma me oss **fagområda** på ein litt anna måte enn med dei største. Opplevingane er meir konkrete og direkte, og prega av her-og-no-situasjonar. I formingsgruppa vert glede over prosessen viktigare enn resultatet, og song og musikk brukar ein heile tida i leiken og overgangssituasjonar, ikkje berre i planlagde aktivitetar. Gleda over å vera ute, oppleve og sansa nye ting og utforske alt dei møter, gjere at barna får erfaringar i natur, miljø og teknikk. Fysisk aktivitet får dei ved å opphalda seg ute, gå i terreng, hoppa, skli, klatra, og herjeleik inne. Barna må få høve til å aktivisera seg sjølve, samstundes som dei tilsette må observera om det er barn som treng spesiell stimulering. Språket vert òg stimulert gjennom den daglege kontakten mellom barn-tilsette og barn-barn. Lesing i bøker med både bilete og tekst er viktig for denne aldersgruppa òg.

OVERGANGAR

Det er viktig at barnet får ein god start i barnehagen og gode overgangar når dei byter avdeling og ved skulestart.

Barnehagestart

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre leggja til rett for at barna kan få ein trygg og godt start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutinar og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjonar og knyte seg til personalet og til andre barn (KD, 2017:33).

Før oppstart i barnehagen sender styrar e-post til foreldre med invitasjon til besøksdag og informasjon om barnehagen. Det blir oppfordra om at foreldre tar med seg barnet/-a på uformelle besøk i tillegg til besøksdagen. Pedagogisk leiar sender ut informasjon om oppstarten, bilete av tilsette på avdelinga og «Mi bok» til utfylling. Ved oppstart i barnehagen er det viktig at foreldre tar seg god tid, slik at barnet får verta trygt og kjend med tilsette før foreldra går. Det er òg viktig at barna har kortare dagar dei første vekene.

Ny avdeling

Det skjer overgangar i barnehagen òg. Personalet skal sørge for at barnet og foreldra får tid og rom til å bli kjende med andre barn og anna personale når eit barn byter barnegruppe (KD, 2017:33).

Me samarbeida på tvers av avdelingane, er ute saman og lagar nye grupper i skuleferiane, slik at barn og vaksne blir kjende på tvers av avdelingane. Før sommaren har barn og vaksne bli-kjend dag/dagar på nye avdelinga dei skal vera på etter sommarferien.

Overgang barnehage – skule

I Rammeplan for barnehagen står det at det er viktig med ein god overgang frå barnehagen til skule. *Barnehagen skal i samarbeid med foreldra og skulen leggje til rette for at barnet kan få ein trygg og god overgang frå barnehage til skule, og eventuelt til skulefritidsordninga. Dei eldste barna skal få høve til å glede seg til begynne på skulen og oppleve at det er ein samanheng mellom barnehagen og skulen (KD, 2017:33).* Det skal vera kjekt å byrja på skulen, difor er det viktig at me gir dei tryggleik på situasjonen det siste året i barnehagen, samtidig som me skal legge til rette for at dei skal ha med seg erfaring, kunnskap, og ferdigheiter som kan gi dei eit godt grunnlag og motivasjon for å starte opp i 1.klasse. Dersom det er behov for spesiell tilrettelegging for enkeltbarn skjer dette i nært samarbeid med heimen. I Sogndal kommune har me ein [felles plan for overgang barnehage-skule](#); den er laga med bakgrunn i Samfunnsplan 2021 - 2030 for Sogndal kommune, Barnehagelova og Rammeplan for barnehagen. Planen har som mål å styrkje samarbeidet mellom barnehagane og skulane, og gjere barna kjende med skulen og SFO for å gjere overgangen god. Barnehagane i Sogndal kommune brukar ein felles mal på overføringsskjema som me går gjennom på siste samtale med foreldre om våren før skulestart. Dette skjema blir utgangspunktet for samtalen mellom barnehage og kontaktlærer før skulestart. For å trygge overgangen starta me tidleg med å besøka skulen sitt uteområde. Etter kvart besøker me òg skulen sitt innemiljø. Om våren invitera skulen oss på besøksdagar, der me får vera med på undervisning saman med skuleklassar og besøka SFO. Førskuledag der ein får møta sin klasse kjem det invitasjon til i løpet av mai/juni; det er ein stor dag både for liten og stor. Barnehagen er i følgje med barna den dagen. Barnehagen og skulen samarbeida om ein god overgang. Me førebur barna, og skulen er klare til å ta imot barna.

FØDSELSDAGSMARKERING

Alle vert markert på dagen sin på sin avdeling med krone, flagg, song og litt ulike markeringar. Dei som fyller dag i ei helg eller i ferien, vert som oftast feira på førehand. Når ein invitera til bursdagsselskap oppfordrar me til å invitera anten alle på avdelinga eller alle jentene/gutane på avdelinga. Det er foreldre som har ansvaret for at alle blir inkludert; det er dei vaksne som bestemmer kven som skal bli invitert i

bursdagen. Barna brukar tidleg «du får ikkje koma i bursdagen min» når dei ikkje får viljen sin i leik, og då seier me vaksne i barnehagen at det er dei vaksne som bestemmer kven som skal komma i bursdagen. Foreldre skal ikkje ta med kaka og liknande, barna får velja noko til fruktstunda i barnehagen.

FAGOMRÅDA I RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

I Rammeplanen for barnehagar er det 7 ulike fagområde som er ein viktig del av arbeidet i barnehagen. I barnehagen er det naturleg å arbeida tverrfagleg; sjå fagområda i samanheng. Me skal arbeida med fagområda både i den frie leiken, organiserte aktivitetar og i kvardagssituasjonar. Me deler gjerne i mindre grupper for å få betre kontakt og tid til kvart enkelt barn.

Barna skal utvikle kunnskapar og ferdigheiter innanfor alle fagområde gjennom undring, utforsking og skapande aktivitetar. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spel, bøker og musikk i arbeidet med fagområda. Fagområda er i stor grad dei same som barna seinare møter som fag i skulen (Rammeplan for barnehagen, 2017:47).

Det som er so kjekt og spennande med arbeidet i barnehagen er at me arbeidar tverrfagleg; for eksempel på tur i skogen brukar me nærmiljøet, me får fine naturopplevingar, me får motoriske utfordringar i ulent terreng, me brukar språket til å snakka om det me ser og høyrer rundt oss, filosofera over til dømes kva meitemarken gjere nedi jorda, brukar kreativiteten ved at ein pinne vert til eit Ninjago-sverd og ein gråstein vert til gull, me sortera gule blad og grønne blad som vert til to spennande matrettar i rolleleiken, og plutseleg har me vore innoom alle sju fagområda gjennom leik og opplevingar.

1. Kommunikasjon, språk og tekst

Småbarnsalderen er den grunnleggande perioden for utvikling av språk. Samhandling gjennom kroppsspråk og leik med lydar er ein vesentleg del av måten barnet nærmar seg andre menneske på. Morsmålet er viktig for oppleving av eigen identitet og meistring på mange område. Eit godt utvikla morsmål er ein grunnleggande føresetnad for den vidare språklege utviklinga, òg når det gjeld skriftspråk og leseforståing. Barnehagen si oppgåve er å sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringar med å bruke språket som kommunikasjon, som reiskap for tenking og som uttrykk for tankar og kjensler. Alle barn skal møta eit rikt og variert språkmiljø i barnehagen. Dei som har sein språkutvikling eller andre språkutfordringar, må få tidleg hjelp. Barnehagen må støtte at barn med eit anna morsmål enn norsk, brukar morsmålet og samstundes fremja den norskspråklege kompetansen. Dei tilsette har ansvar for å ha ein god, språkleg kommunikasjon med alle barn i daglege aktivitetar. Me les bøker, brukar song, rim og regler, samtalar og teiknar rundt ulike tema, har eit rikt språkmiljø på avdelingane – vaksne som set ord på det barna er opptatt av, og dekorera avdelinga med inspirerande bilete som stimulera til undring og samtale.

Dialogisk lesing: eit pedagogisk verktøy for språkutvikling, konsentrasjon og leseglede.

TRAS (tidleg registrering av språk): kan brukast som hjelpemiddel for språkregistrering.

Skrivedans: brukar me med dei eldste, avdeling Bjørnehiet, som ei førebuing til å bruka skriftspråk. Skrivedans er ein metode for å gjera barna fortrulege med skrivebevegelesar og bokstavformer. Barna får utvikla grov- og finmotorikken sin. Skrivedans er berekna for barn frå 5-8 år, og den hjelper barna å bruka fantasien sin. Skrivedans er eit samspel mellom leik, musikk og bevegelse.

Samarbeid med biblioteket: dei finn fram gode bøker etter bestilling som me kan låna med oss til barnehagen. Me kan òg besøka biblioteket.

2. Kropp, rørse, mat og helse

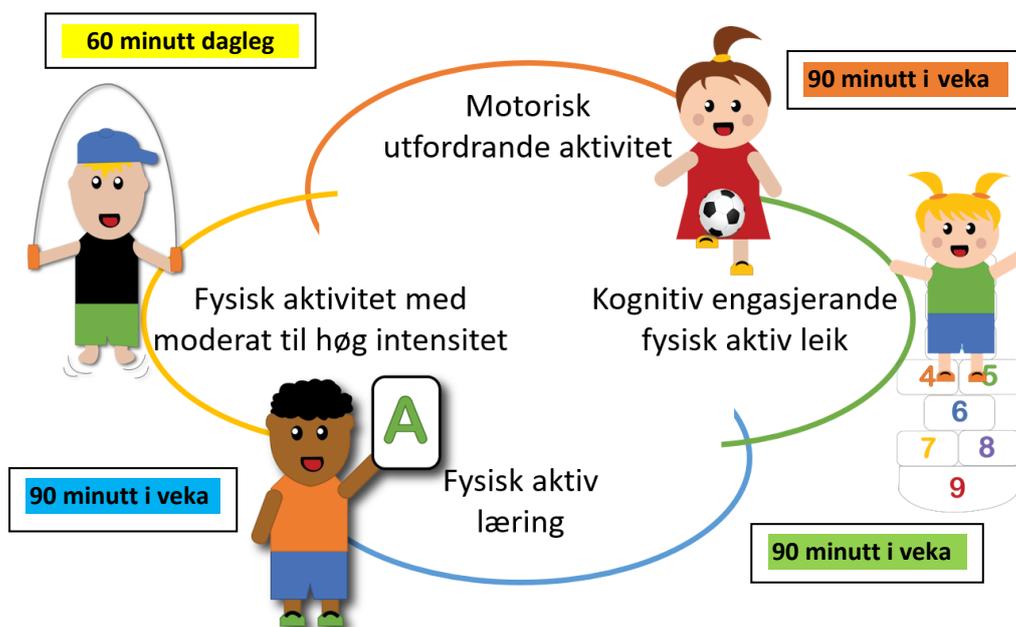
Barnehagen skal leggje til rette for at alle barn kan oppleve rørsleglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse (Rammeplanen, 2017:49).

Barna i Kjørnes barnehage opplever dette gjennom fysisk leik og aktivitet på avdelinga, på Storerommet, i klatreveggen, på tur i nærmiljøet og på det spennande og varierte uteområdet i barnehagen. I barnehagen legg me vekt på ei god veksling mellom aktivitet og kvile, og har kvilestund på alle avdelingar. I 2019-2021 var me med som tiltaksgruppa til forskings- og utviklingsprosjektet [ACTNOW](#), Active Learning Norwegian Prescool(er). Målet med prosjektet var å utvikla gode og berekraftige modellar for å auka fysisk aktivitet i barnehage, og undersøka effekten av fysisk aktivitet på barns generelle utvikling, læring og helse, og knyta [aktiviteten](#) opp mot dei sju fagområda i Rammeplanen.

5-PUNKTS PLAN FOR KJØRNES BARNEHAGE:

1. Alle avdelingar har **vekas/månadens aktivitet**, som til dømes hoppa og museskritt eller regelleikar, for å øva på ulike motoriske ferdigheita og for at barna skal vera meir fysisk aktive.
2. Alle avdelingar har **turdag** kvar veka.
  - La barna få gå utan å halda to og to til ei kvar tid; i staden legg me inn jogging, spurtar og andre aktivitetar for at barna skal å få høg puls, øva på ulike motoriske ferdigheita og oppleve turglede.
  - Variera rutene og terrenget me går i. I staden for å rekka fram handa i ulendt terreng skal me oppmuntra barna til å klara sjølv. Då kan dei oppleve meistring, og øva på balanse og motorikk.
3. La barna få bruke **gymutstyret både i frileik og i organisert leik** ute og inne.
  - Utstyret skal vera synleg og tilgjengeleg både ute og inne slik at barna på eige initiativ kan nytta seg av det.
4. Inspirera til små intervalla for å **få opp pulsen**, som ved å til dømes springa fort opp ein bakke, frå lyktestolpe til lyktestolpe, springa fort inn når bjella ringer m.m.
5. Tilsette må vera **aktive og leikande vaksne** som inspirera alle barna til å vera fysisk aktive i leik både inne og ute.
  - Det er lov å hoppa og springa inne òg; finn soner/rom som eignar seg.
  - Set i gong aktivitetar i uteleiken som t.d. regelleikar, fotballkampar, hoppa paradiso og tau.

TILTAKSMODELLEN:

I Kjørnes barnehage servera med lunsj og mellommåltid. Barna må ha med matpakke dersom dei skal eta frukost i barnehagen. I løpet av veka servera me eitt varmmåltid, ein dag graut, og ein dag baka avdelingane rundstykke eller brød, eller laga grove vaflar/ lappar til lunsj. Det er viktig at barna har eit variert og sunt kosthald, med grove kornprodukt, meieriprodukt, fisk, frukt, bær og grønnsaker. Måltida i barnehagen skal fremma helse, mat- og måltids glede, og personalet skal delta aktivt i måltidet; det skal vera ein pedagogisk arena der barna får medverke i mat- og måltidsaktivitetar. Barna i barnehagen skal få god tid til å eta, minst 30 minutt. Me skal følgja [Helsedirektoratet nasjonale råd](#) om mat og måltid i barnehagar.

3. Kunst, kultur og kreativitet

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringar med kunst og kultur i ulike former og organisert på ulike måtar som gir høve til utforskning, fordjuping og progresjon (Rammeplanen 2017:50).

Me vil at barna skal oppleva skaparglede og kreativitet både ute og inne. Barna skal bli kjende med ulike materiale og teknikkar. I arbeidet er me opptekne av at barna skal vera aktivt deltakande i prosessen, og at det er deira kunstariske og kulturelle uttrykk som skal synast att. Barna skal oppleva kunst, prøva ulikt formingsmateriell, uttrykkja seg gjennom kunst og forming. Dei skal oppleva ulike musikkformer og uttrykkja seg gjennom musikk; lytting, synging, bruka instrument og erfarar rytme i musikk og språk. Gjennom forteljingar, song, dans og drama skal barna bli kjend med ulike sjangrar, forfattarar og diktarar. Kvar avdeling vel ein song eller ei forteljing som dei fordjupar seg i og arbeidar tverrfagleg med det fram til temafesten i februar; då framfører kvar avdeling det dei har øvd på framfor alle barn og tilsette i Kjørnes barnehage.

4. Natur, miljø og teknologi

Barnehagen skal leggje til rette for at barna skal vere nysgjerrige på naturvitskapelege fenomen, føle tilhøyrsløse til naturen og gjere erfaringar med å bruke teknologi og reiskapar (Rammeplanen 2017:53).

I Kjørnes barnehage brukar me naturen aktivt som leikeplass kvar dag, òg i arbeidet med fagområda i Rammeplanen. Dei skal erfare og oppleve glede i å vera ute i all slags vêr til alle årstider. Varierte naturopplevingar bidrar til kreativitet og nysgjerrigheit. Barna skal oppleve å vera i friluftsbarnhagen på Furehaugen, laga mat på bål, få erfaring med å bruka spikkekniv og snekra. Me brukar dei ulike årstidene til å gi barna varierte opplevingar, leik- og læringserfaringar. Me vil at barna skal verta glade i å ferdast i naturen, og at dei skal få forståing av og ha respekt for samspelet i naturen gjennom:

- Naturleikeplass i barnehagen.
- Storanaset - naturleikeplass ved fjorden.
- Bruk av planter, bær og frukt i matlaging.
- Planting og stell av kjøkkenhagen vår
- Læra om fuglane rundt oss, og henga opp fuglekassar.
- Leite etter dyrespor.
- Turar i nærområdet.
- Bossortering
- Forsking

Naturvakt

Allemannsretten gir oss fantastiske høve til å oppleve og bruka naturen. Det er òg få stadar som eignar seg so godt til leik, læring og meistring som uteaktivitetar i skog og mark. Men med allemannsretten følgjer òg plikter. Når me er i naturen har me eit ansvar for å ta omsyn til både grunneigar, andre turgåarar, planter og dyr. Dette kjem òg tydeleg fram i rammeplanen for barnehagar der det mellom anna står følgjande:

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna får kjennskap til naturen og berekraftig utvikling, lærer av naturen og utviklar respekt og gryande forståing for korleis dei kan ta vare på naturen (KD, 2017:52).

[Naturvakt](#) er eit aktivitetsprogram utvikla som ein introduksjon til allemannsretten for barn i barnehagen. Opplegget starta med at barna får eit brev frå Ugly. Ugly, som bur høgt oppe i eit tre nærme barnehagen, treng hjelp. Han er den som følger med på alt som skjer ute i naturen og lærer alle som ferdes der om korleis me skal oppføra oss når me er på tur. Ugly begynna å bli gammal og sliten, og treng hjelp med denne oppgåva. Han inviterer difor barna til å bli hans «Naturvakter». For å bli en Naturvakt må barna gjennomføre ein rekke oppdrag der dei viser at dei forstår kva dei kan og ikkje kan gjera når dei ferdast i naturen. Annakvar veka har dei ansvar for å henta og sortera avfall som må klargjerast til bosbilen kjem. Prosjektet avsluttast med besøk på SIMAS om våren. Der får dei ei innføring i kva SIMAS er, og kva som skjer med boset når det kjem dit. Og so får dei ansvar for å ta med seg kompost tilbake til barnehagen, som me nyttar i kjøkkenhagen vår til nye vekstar.

Digital kompetanse er viktig for framtida; den skal bidra til lek, kreativitet og læring. Storbarnsavdelingane har nettbrett, mobil med kamera og tilgang til smartboard som barna kan bruke med hjelp av tilsette i ulike pedagogiske aktivitetar. Me har abonnement på <https://barnehage.salaby.no/>; der finn me temabaserte pedagogiske opplegg som me brukar i arbeidet med barna.

5. Mengd, rom og form

Fagområdet omfattar leikande og undersøkjande arbeid med samanlikning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tal, teljing og måling (KD, 2017:53).

I Kjørnes barnehage møter barna dette fagområdet blant anna gjennom **forskning**, samlingar, matlaging, regelleikar og spel, på turar i nærområdet og gjennom finmotoriske aktivitetar som perling, fargelegging og klypping. Me eksperimentera med mengde og vatn ute og inne, måler og veger i matlaging, brukar tilpassa dataprogram på smartboard og nettbrett på storbarnsavdelingane. Dei vaksne skal bevisst bruka matematiske omgrep, som til dømes stor - liten, tung - lett, under – over, venstre – høgre og kortast – lengst, i kvardagsaktivitetar, i lek og i organiserte aktivitetar. Barna skal få erfaring med tal, teljing og geometriske former gjennom blant anna brettspel, fysisk aktivitet/lek, i samling og når dei lagar mat.

6. Etikk, religion og filosofi

Barnehagen skal la barna få kjennskap til forteljingar, tradisjonar, verdiar og høgtider i ulike religionar og livssyn, og erfaringar med at kulturelle uttrykk har ein eigenverdi. Barnehagen skal skape interesse for mangfaldet i samfunnet og forståing for livsverda og levesettet til andre menneske (KD, 2017:54).

Fagområdet handlar om samhald, solidaritet og korleis me er mot kvarandre. Når me arbeida med trygt og godt barnehagemiljø snakkar me med og undrar oss saman med barna om kjensler, kropp og korleis me skal vera mot kvarandre. Når me snakkar om religion legg me vekt på at ungane skal få komma med sine tankar og undringar, og at det ikkje er noko rett eller feil; det er mange ulike livssyn og det er greitt.

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestra balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov (4. Vennskap - Udir).

Me ønskje å leggja til rette for at det skal utvikla seg gode relasjonar mellom barna i barnehagen og mellom barna og tilsette. I kvardagen fokusera me på dei sterke sidene til kvart barn, og bygge vidare på det. I Kjørnes barnehage bruka me ulike pedagogiske verktøy tilpassa aldersgruppa for å arbeida med sosial kompetanse, språkutvikling og relasjonskompetanse (sjå under Trygt og godt barnehagemiljø). Gjennom samlingar, kvardagssituasjonane og leiken har me fokus på å sjå andres perspektiv, og reflektera over andre sine meiningar, kjensler og opplevingar. I veke 44 – 45 og 16 – 17 er det vennskap som er tema for arbeidet på avdelingane; då arbeida ein både avdelingsvis og på tvers av avdelingar med å skapa gode fellesopplevingar og gjere noko fint for kvarandre. Kvar avdeling skal utvikla inkluderande og fellesskapande tiltak som skal gjennomførast over tid kvar månad gjennom heile barnehageåret 2023/2024. Tiltaket skal ta utgangspunkt i barnegruppa og enkeltbarnets interesse, begeistring og behov

Etikk: Verdier som har ein sentral plass i alt me gjere, både i uformelle og formelle situasjonar, er: Korleis vera mot andre, ta vare på naturen, alle er likeverdige, men ulike.

Religion: Me vil gi barna kjennskap til høgtider og tradisjonar som er knytt til dei ulike religionane som er representert i barnehagen.

Filosofi: Me utforskar og undrar oss saman med barna om etiske og filosofiske spørsmål.

7. Nærmiljø og samfunn

Barnas medverknad i kvardagslivet i barnehagen legg grunnlaget for vidare innsikt i og erfaring med å delta i eit demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevingar og erfaringar skal barnehagen bidra til å gjere barna kjende med sitt eige nærmiljø, samfunnet og verda (KD, 2017:55).

Barna skal verta kjende i nærmiljøet rundt barnehagen og i Sogndal. Tilpassa aldersgruppene arbeida me med at barna skal få kjennskap til tradisjonar, arbeidsplassar, merkedagar og historiske hendingar. Barna skal oppleve demokrati og medverknad i barnehagen. Me prøver å bruka historiske hendingar, aktuelle bedrifter og ting som har vore med og forma samfunnet rundt oss som utgangspunkt for temaarbeid. Dette jobbar me med på ulike måtar gjennom tverrfagleg arbeid med dei 7 fagområda:

- Lerum (Bjørnehiet)
- SIMAS (Maurtua)
- Flyplassen (Knubben)
- Kyrkja(Bjørnehiet og Maurtua)
- Mangfald og fleirkulturelt arbeid - Forut barneaksjon
- Museet
- Samenes nasjonaldag
- Utforskar nærmiljøet
- Barnehagedagen
- 17.mai
- Markera høgtider
- Brannvernveka
- Trafikksikkerheit

Trafikk

Trafikk er veldig aktuelt tema i barnehagekvardagen vår; kvar dag er me trafikkantar når me kjem og reiser frå barnehagen, og når me er på tur i nærmiljøet. Me er gode på å bruka nærmiljøet vårt. Det vaksne si oppgåve å lære barna god trafikal åtferd når me ferdast i trafikken. Barna lærer dette gjennom leik, turar og ved å sjå kva me vaksne gjere.

Å forstå korleis ein skal ferdast på ein trygg måte tek både tid og bør øvast på tidleg. Barna går mykje på tur, og det er viktig ferdigheit å øva på fram mot skulestart. Difor er det viktig at både barnehagen og heimen har fokus på trafikksikkerheit og trafikkopplæring:

- Viktig at barna lærer enkle trafikkreglar for fotgjengarar.
- Lære å sjå og lytte etter kva me har i vårt nærmiljø ved å bruka sansane.
- Me brukar fortau , gangfelt, kryssar vegar og ser på skilt.
- Alle barna har refleksvestar på når me ferdast i trafikken.
- Lære bruken av bilbelte, sykkelhjelm og refleks.
- Markera refleksdagen torsdag 19. oktober for å minne familien på å bruka refleks.

ENTREPRENØRSKAP

Barna skal utvikla kreativitet, samarbeidsevne og ansvar for felles oppgåver. Barnehagen skal uttrykka tru på at barna er initiativrike, arbeidsame og har lyst til å vera skapande. Barnehagen skal motivera barna til å verta kjende med og ta i bruk lokale ressursar, slik at dei kjenner identitet og tilknytning til bygda, og betre vert i stand til å sjå arbeids- og bumogelegheiter i framtida (Kjørnes barnehage sin definisjon).

Me skal vidareutvikla kjøkkenhage vår for å gi barna ei forståing av kvar maten vår kjem frå, matproduksjon og vegen frå mat til måltid (KD, 2017:50). Avdeling Maurtua har hovudansvaret, men alle barna er med på å så frø, vatne, luke ugras og smaka på avlinga. Me dreg inn alle fagområda i dette arbeidet, der små og store bidreg på kvar sine måtar. SIMAS levere ut kompost som me kan nytte i vår kjøkkenhage for å få til god vekts. Ved besøk på våren har Maurtua ansvar for å ta med dette tilbake til kjøkkenhagen vår. Me fortset òg det gode samarbeide vårt med Felleskjøpet, der barna får vera med på innkjøp til kjøkkenhagen. Eit anna prosjekt blir å lage matretter som inneheld indigrienser frå vår eigen kjøkkenhage. Kvar haust skal me hauste inn grønsakene og lage ulike typar matrettar. Som avslutning av Forut-prosjektet lagar me grønsaksuppe som foreldra kan kjøpe på FN-kafé 24.oktober. Inntekta sender me til Forut sin barneaksjon, der pengane går til FORUTs solidaritets- og utviklingsarbeid i deira prosjektland. Me brukar tid til å læra om landet og om barna der; blant anna gjennom musikk, filmar og forteljingar som me finn her: [FORUT Barneaksjonen - FORUT](#) . FORUT Barneaksjonen fokusera på at barn har ressursar, evner og moglegheiter, ikkje på nød og elendigheit.

Progresjon - Fagområda	Blå gruppa f.2022	Raud gruppa f.2021	Lilla gruppa f.2020	Grøn gruppa f.2019	Rosa gruppa f. 2018
Kommunikasjon , språk og tekst	Ordbank/ fokusord - Thomas og Emma – bøkene - Temafest - Jule- og påskegrupper	Ordbank/ fokusord - Thomas og Emma – bøkene - Temafest - Jule- og påskegrupper	Bøkene: - <i>Kroppen vår</i> - <i>Knuts kropp</i> - Temafest - Jule- og påskegrupper	Bøkene: - <i>Alle har en baksida</i> - Kråka Knas - Temafest - Jule- og påskegrupper	- Gjest Baardsen og gamledagar - Kapittel-bok. - Rosa-boka - Tekstskaping - Boka: <i>Hvordan begynner man på skolen?</i> - Temafest - Jule- og påskegrupper
Kropp, rørsle, mat og helse	- Disko - Rørslesongar - Songleikar - Jule- og påskegrupper	- Klatreveggen i barnehagen - Disko - Rørslesongar - Songleikar	- Klatreveggen i barnehagen - Mini – <i>Røris</i> - Regleleikar - Jule- og påskegrupper	- Klatring i Sognahallen - <i>Bli med dansen</i> - Regleleikar - Jule- og påskegrupper	- Klatring i hallen - <i>Skrivedansen</i> - Regelleikar - Jule- og påskegrupper
Kunst, kultur og kreativitet	- Mala med hendene - Temafest - Jule- og påskegrupper	- Mala med svamp - Temafest - Jule- og påskegrupper	- Mala med pensel - Laga peparkakeby - Temafest - Jule- og påskegrupper	- Mala med naturmateriale - Teikna med kolstiftar - Farging av garn - Temafest - Jule- og påskegrupper	- Dans og musikk frå Gjest Baardsens tid. - Temafest - Jule- og påskegrupper
Natur, miljø og teknologi	- Husdyr - Leik med vatn, snø og is - Jule- og påskegrupper	- Husdyr - Leik med vatn, snø og is - Jule- og påskegrupper	- Bær - Insekt - Jule- og påskegrupper	- Ulike oppgåver som Naturvakter - Spikking - Laga kolstiftar - Lage rognebærgele - Jule- og påskegrupper	- Fisketur - Den hemmelege plassen - Spikking - Lage museøre sjampis - Jule- og påskegrupper
Mengd, rom og form	- Leik - Samling - Jule- og påskegrupper	- Delta i matlaging - Samling - Leik - Jule- og påskegrupper	- Laga peparkakeby - Delta i matlaging - Samling - Store perle - Jule- og påskegrupper	- Laga mat til julebordet - Delta i matlaging - Småperle - Jule- og påskegrupper	- Entreprenørskap grønsakshage - Delta i matlaging - Perling etter mønster - Jule- og påskegrupper
Etikk, religion og filosofi	Følelsar - Thomas og Emma bøkene - Jule- og påskegrupper	Følelsar - Thomas og Emma bøkene - Jule- og påskegrupper	Følelsar - Nelly og Hamza - <i>Samlingsstund</i> på Salaby - Jule- og påskegrupper	- Psykologisk førstehjelp – Grøne og raude tankar - Adventssamling i Stedje kyrkje	- Kari Lamer Sosialkompetanse - <i>Jeg er meg! Min meg</i> - <i>Jeg vet</i> på Salaby - Adventsvandring i Stedje kyrkje
Nærmiljø og samfunn	- Sjå etter lam på beite - Jule- og påskegrupper	- Besøka husdyra på museet - Jule- og påskegrupper	- Besøka flyplass - Museumsdag - ViteMeir - Jule- og påskegrupper	- Besøka SIMAS - Museumsdag - ViteMeir - Jule- og påskegrupper	- Besøka Gjest Baardsen statuen og huset - Besøka Lerum - Skulebesøk - Museum - ViteMeir - Jule- og påskegrupper

